

דוח בדיקה בנושא תלונה על אי שיבוץ סייעת צמודה לתלמיד בכיתה למרות זכאותו לשעות סיוע

כללי

1. בתאריכים 05.09.06 ו-31.10.06 התקבלו במשרד מבקר העירייה מכתבי תלונה של אמו של תלמיד (להלן - "המתלוננת") (להלן - "התלמיד") בהתאמה, ובהם צויינו בין השאר, הנתונים הבאים:
  - א. התלמיד הינו נכה בעל תעודת עיוור וזכאי ל 30 שעות סייעת.
  - ב. בתאריך 1.4.04 (שנת הלימודים תשס"ד) היה אמור התלמיד לשהות בבית"ס עם סייעת צמודה וזאת לאחר חזרתו משיקום ממושך, בעקבות תאונת דרכים, אך בבואו לבית"ס התברר כי לא שובצה לו סייעת.
  - ג. בתאריך 1.9.04 (פתיחת שנת הלימודים תשס"ה) הגיע התלמיד לבית"ס אך במקום לא המתינה לו סייעת.
  - ד. בתאריך 3.9.05 (פתיחת שנת הלימודים תשס"ו) התלמיד שהה בבית"ס ללא סייעת.
  - ה. בתאריך 3.9.06 (פתיחת שנת הלימודים תשס"ז) לא שובצה סייעת לתלמיד.
2. מטרת הבדיקה היתה לבדוק האם קיים בסיס לטענות המתלוננת והאם הטיפול בשיבוץ סייעת לתלמיד חרג מאופן הטיפול בתלמידים אחרים שלהם זכאות לשעות סייעת.
3. לצורך הבדיקה קיימה הביקורת מספר פגישות עם מנהלת המחלקה לחינוך מיוחד (להלן - "מנהלת המחלקה") ועם מנהלת המדור לסייעות בבתי ספר (להלן - "מנהלת המדור") כמו כן נסקרו תגובתה בכתב של מנהלת המדור ומסמכים הנוגעים לנושא.
4. מדור סייעות לבתי ספר במחלקת חינוך מיוחד שבמינהל החינוך של עיריית תל-אביב יפו אחראי, בין השאר, על שיבוץ סיעות צמודות לתלמידים שהינם בעלי צרכים מיוחדים ואשר רמת תפקודם מחייבת סיוע מסוג זה בכיתות בבתי ספר בחינוך הרגיל.

ממצאים

רקע

5. הבקשות לשעות סייעת הן לתלמידים שקיבלו בעבר סיוע והן לתלמידים שטרם קיבלו סיוע ושהינם בעלי צרכים מיוחדים בשל לקויות הנובעות, בין היתר, מנכות פיזית קשה כגון, עוורון ועוד, מוגשות על ידי בית הספר בו לומדים התלמידים ו/או על ידי הורי התלמידים וזאת בצרוף

- מסמכים רפואיים למתי"א (מרכז תמיכה/ישובי אזורי) שהינו זרוע של משרד החינוך שתפקידו, בין השאר, לרכז את נושא הסייעות בבתי הספר בתחום הפיקוח והבקרה על הפעלת שעות הסייעות בבתי הספר, השתלמויות לסייעות ועוד.
6. מפקחת משרד החינוך, הממונה על החינוך המיוחד באזור מגורי התלמידים שלגביהם הוגשו הבקשות, מגישה מדי שנה למשרד החינוך טופסי בקשות המכילות, בין השאר, את מספר שעות הסיוע המבוקשות עבור התלמידים והתקופות שלגביהן נדרשות השעות.
7. טפסים אלו, שבהם מצויין המספר המבוקש של שעות הסיוע שנקבע על פי שיעור מוגבלותם של התלמידים, נשלחים למשרד החינוך לאישור. העתקי טופסי הבקשות נשלחים למנהלת המחלקה לשם חתימה המאשרת את השתתפות העירייה ב - 30% במימון הסייעות.
8. מנהלת המדור מסרה לביקורת כי העתקי הבקשות אינם משמשים אותה לשיבוצי סייעות לתלמידים מכיוון שאין וודאות שמספר שעות הסיוע המצויין בבקשה יהיו אותו מספר שיאושר בסופו של דבר.
9. לדברי מנהלת המדור רשימת שמות התלמידים שאושרו להם שעות סיוע על ידי ועדת סייעות במשרד החינוך נשלחת בפקס על ידי משרד החינוך למנהלת המחלקה ב - 31.8 מדי שנה. עובדה זו מקשה עליה למצוא סייעות לתלמידים הן בשל סמיכות קבלת האישורים לתחילת שנת הלימודים והן בשל שרשימה זו מכילה לעיתים אישורים על מספר שעות סיוע שאינו סופי.
10. מנהלת המדור מסרה לביקורת כי למרות שהרשימות שבהן מצוינות שעות הסיוע שאושרו לתלמידים מוגשות באיחור, עובדה המהווה קושי עבורה, משובצות על ידה סייעות לכל התלמידים הזכאים וזאת בשל הידיעה שאותם תלמידים מקבלים מדי שנה שעות סיוע.
11. לגבי התלמידים החדשים שאושרה להם זכאות לסיוע מסרה מנהלת המדור לביקורת כי לרובם נמצאו סייעות עם פתיחת שנת הלימודים אך היו מקרים בודדים של תלמידים שהיו להם סייעות אשר מומנו בכספי ההורים ועל כן נמצאו להם סייעות במימון המדור במועד מאוחר יותר וזאת משום שהטיפול בהם סבל דיחוי והורי התלמידים לא קבלו על כך.
12. הביקורת העלתה כי מלבד טלפונים ושיחות בע"פ שערכו מנהלת המחלקה ומנהלת המדור בעבר עם גורמים במשרד החינוך בדבר הגשת האישורים על שעות הסיוע במועד מאוחר, שאינו מאפשר התארגנות ראויה לשיבוץ סייעות, לא התקיימו ישיבות בנושא ואין כל מסמכים המתעדים שיחות אלו.
13. מנהלת המדור מסרה לביקורת כי האישורים על הזכאות לשעות ומספר השעות עבור כל תלמיד בנפרד שמהווים את הבסיס להשתתפות העירייה במימון שעות הסייעות נשלחים על ידי משרד החינוך כל שנה רק במהלך חודש ספטמבר.

הטיפול בשיבוץ סייעת לתלמיד לשנים (2004-2006)

14. התלמיד הינו לקוח של המדור לסייעות משנת 1999 (שנת הלימודים תש"ס).
15. הביקורת בדקה את הטיפול של מנהלת המדור בשיבוץ סייעת לתלמיד לשנים 2004 – 2006 (שנות הלימוד תשס"ד-תשס"ז) ולהלן הממצאים:

1.4.2004 (שנת הלימודים תשס"ד)

16. בתאריך 1.4.04 מסרה המתלוננת כי התלמיד הגיע לביה"ס, לאחר שהות ממושכת במוסד סיעודי, בעקבות תאונת דרכים שעבר, אך במקום לא המתינה לו סייעת.
17. מנהלת המדור מסרה לביקורת כי התבקשה על ידי מנהלת המחלקה, סמוך לחודש אפריל 2004, למצוא לתלמיד סייעת. מכיוון שלדברי מנהלת המדור נמסר לה על ידי המתלוננת כי לתלמיד יש סייעת שהאם קיבלה ללא התערבות מנהלת המדור לא שיבצה לו סייעת.
18. האישור על 30 שעות הסיוע לתלמיד המהווה בסיס למימון הסייעת על ידי העירייה הוצא על ידי משרד החינוך בתאריך 9.05.04 ומתייחס לתקופה שבין 1.04.04 ל- 30.06.04 (אישור בדיעבד).

1.9.04 (שנת הלימודים תשס"ה)

19. לדברי המתלוננת בתאריך 1.9.04 (תחילת שנת הלימודים) למרות שעות הסיוע שניתנו לתלמיד לא שהתה בביה"ס סייעת כנדרש.
20. מנהלת המדור מסרה לביקורת כי המתינה לאישורים בגין הקצאת שעות סיוע לתלמיד ועל כן רק שנודע לה מפי המתלוננת כי לא שובצה סייעת לתלמיד ושלחה סייעת לביה"ס. לביקורת לא נמסרו, למרות בקשתה, מסמכים או תאריכים המתייחסים למועד קבלת האישור לזכאות ממשרד החינוך ומועד תחילת עבודתה של הסייעת ששובצה.
21. הביקורת מצאה כי גרסה זו של מנהלת המדור סותרת את גירסתה כי קבלת אישורים לשעות סיוע באיחור אינה מונעת בעדה לשבץ סייעות לתלמידים המוכרים לה משנים עברו ואף למרבית התלמידים החדשים (ראה סעיפים 10 ו-11).

1.9.05 (שנת הלימודים תשס"ו)

22. במכתבה למשרד המבקר ציינה המתלוננת, בין היתר, כי בתאריך 1.9.05 (תחילת שנת הלימודים) לא שובצה סייעת לתלמיד למרות זכאותו לכך.
23. מנהלת המדור מסרה לביקורת כי החלה לחפש סייעת עבור התלמיד בחודש יולי 2005. למתלוננת נשלחו מספר מועמדים שרואיינו על ידה אך נמצאו לא ראויים לסייע לתלמיד.
24. לדברי מנהלת המדור היו מועמדים שסרבו להענות לקבלת העבודה וזאת בשל שהמתלוננת דרשה מהם דרישות רבות שאינן כלולות במסגרת עבודתם וכן הפריזה בתאור מצבו הרפואי הקשה של התלמיד עובדה שהרתיעה את המועמדים. גם משנמצא מועמד שהסכים לסייע לתלמיד הודיע המועמד כי הינו חוזר בו מהסכמתו כשבוע לפני תחילת הלימודים.

25. מנהלת המדור מסרה לביקורת כי בעקבות ארועים אלו מסרה לה המתלוננת טלפונית כי תמצא סייעת בכוחות עצמה. יום לפני תחילת שנת הלימודים הודיעה המתלוננת למנהלת המדור כי לא מצאה סייעת. מנהלת המדור השיבה למתלוננת כי יש לה מועמדת שתשלח אליה באותו היום לראיון. המתלוננת מסרה למנהלת המדור כי ברצונה שהמטפלת של התלמיד תשמש כסייעת.
26. בהמשך היום התקשרה מנהלת המדור למתלוננת ושאלה אותה האם לשלוח את הסייעת למחרת היום לביה"ס והמתלוננת השיבה לה בשנית כי יש לה סייעת שהינה המטפלת של התלמיד ואינה מעונינת בסייעת אחרת.

1.9.06 (שנת תשס"ז)

27. המתלוננת ציינה במכתב תלונתה שאף בתאריך 1.9.06 לא שהתה סייעת בביה"ס כמתחייב מזכאותו לסיוע.
28. מנהלת המדור מסרה לביקורת כי ביוני 2006 פנתה אליה הסייעת הקודמת של התלמיד בבקשה לשוב לסייע לתלמיד. המתלוננת מסרה לסייעת שהתקשרה אליה כי אינה מעונינת בשירותיה. בעקבות כך נשלחה על ידי מנהלת המדור סייעת אחרת שחזרה בה לאחר שהביעה הסכמתה.
29. בתאריך 31.8.06 נשלחה סייעת נוספת למתלוננת אך המפגש בינה לבין המתלוננת לא צלח. המתלוננת מסרה טלפונית למנהלת המדור כי תשיג סייעת מביטוח לאומי במידה והסייעת לא תענה בחיוב לעבודה שהוצעה לה.
30. הסייעת שיועדה לתלמיד השאירה למנהלת המדור הודעה במשיכון, שנשמעה על ידי האחרונה רק בתאריך 3.9.06, על כך שאינה מעונינת בתפקיד. כמו כן הודיעה הסייעת לאם כי אינה מעונינת בעבודה.
31. בעקבות ההודעה של הסייעת במשיכון התקשרה מנהלת המדור למתלוננת והציעה לה מועמדים נוספים אך האחרונה סרבה.
32. בתאריך 5.9.06 לאחר שהתברר בשיחה שקיימה מנהלת המדור עם המתלוננת כי לתלמיד אין סייעת נשלחה סייעת לביה"ס אך התלמיד לא הגיע מפאת מחלה. בתאריך 10.9.06 מששב התלמיד לביה"ס המתינה לו במקום סייעת.
33. מנהלת המדור מסרה לביקורת כי אין היא נוהגת לאפשר להורי התלמידים הזכאים לסיוע לראיון מועמדים לעבודה, אך מכיוון שהמתלוננת הרבתה להליך במהלך השנים, הן בע"פ והן בכתב בגין הטיפול בנושא הסייעת לתלמיד הפנתה מנהלת המדור מועמדים לסיוע למתלוננת על מנת שהבחירה בנותן הסיוע תעשה על ידה.

מסקנות והמלצות

34. מממצאי הביקורת עולה כי הטיפול בשיבוץ סייעות לתלמיד לשנים 2004-2006 על ידי מנהלת המדור חרג מאופן הטיפול בשיבוץ סייעות לתלמידים אחרים הזכאים לסיוע מהסיבות הבאות:

- א. אישורים לזכאות לשעות סיוע שהגיעו באיחור ממשרד החינוך היוו מכשול לדברי מנהלת המדור בשיבוץ סייעת לתלמיד אך לא מנעו שיבוצי סייעות לתלמידים אחרים.
- ב. מתן אפשרות לבחירת הסייעת לתלמיד על ידי המתלוננת על מנת לרצותה ולמנוע התמודדות עמה, בניגוד לאופן בו נהגה מנהלת המדור לעשות במקרים אחרים סירבל ואף הכשיל את המאמצים למציאת סייעת לתלמיד.
- ג. העדר מאמצים של מנהלת המדור ומנהלת המחלקה להסדיר את נושא מועד קבלת האישורים לזכאות עם הגורמים הנוגעים בדבר במשרד החינוך גרם להעסקת סייעות בטרם התקבלו האישורים המהווים בסיס לתשלום עבורן.
35. הביקורת ממליצה כי:
- א. מנהלת המדור לא תפנה להורי התלמידים הזכאים לשעות סיוע מועמדים לשם מיונם ובחירתם לתפקיד.
- ב. מנהלת המדור ומנהלת המחלקה ייזמו מהלכים עם גורמים במשרד החינוך כדי להסדיר את נושא קבלת אישורי הזכאות ממשרד החינוך במועד ובכך ימנעו אישורי זכאות לשעות סיוע בדיעבד.
- ג. על מנהלת המדור לוודא מבעוד מועד שיבוץ סייעת לתלמיד וזאת כדי למנוע היווצרות מצבים של העדר סיוע לתלמיד עם פתיחת שנת הלימודים.